

УДК 341.1:34.018

О.М. СІВАШ, канд. юрид. наук, доц.,
 Національний юридичний університет
 імені Ярослава Мудрого
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6892-067X>

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ПО КОДИФІКАЦІЇ І ПРОГРЕСИВНОМУ РОЗВИТКУ ТЕМИ «ОДНОСТОРОННІ АКТИ ДЕРЖАВ»

Ключові слова: Комісія міжнародного права, односторонні акти держав, односторонні заяви, керівні принципи

Роль односторонніх актів держав у міжнародно-правових відносинах важко переоцінити. В умовах сьогодення, односторонні акти є найбільш розповсюдженим засобом здійснення повсякденної дипломатії. Можна стверджувати, що в сучасній науці міжнародного права спроможність односторонніх актів держави породжувати міжнародно-правові права і обов'язки є загально визнаною. Дослідники юридичної відповідальності держав зазначають, що формальні підстави юридичної відповідальності держав можуть міститися між іншим в окремих односторонніх актах держав [1, с.8]. Разом із тим, як в теорії, так і в практиці має місце невизначеність режиму, що до них застосовується. Як писав Деган в 1994 році, «здається, важко знайти іншу сферу міжнародного права, в якій доктринальні поняття протягом такого тривалого часу перебували у різкому протиріччі з міжнародними реаліями і практикою, як це має місце у випадку з односторонніми актами держави» [2, с.149].

Отже, в доктрині точаться дискусії щодо їх природи і місця в міжнародному праві. Односторонні акти держав були предметом наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: К. Земанека, Є. Соя, Р.А. Каламка-

ряна, М.В. Іляшевіч, С.О. Мельник, О.В. Конної та ін. Однак ця тема не втрачає актуальності. Отже мета роботи: з'ясувати позицію Комісії міжнародного права щодо проблеми односторонніх актів держав. Наукова новизна полягає в аналізі правового режиму односторонніх актів, як він визначений в Керівних принципах, підготовлених Комісією міжнародного права.

Тож, сучасні держави в своїй зовнішньополітичній діяльності активно використовують односторонні акти держав. Потрібно зазначити, що одні вчені зараховують односторонні акти до джерел міжнародного права (А. Пелле [3, с.62], Буроменський [4, с.52], С.О. Мельник [5, с.267]), інші вважають їх допоміжним засобом для встановлення правових норм (Л.Д. Тімченко, Л.А. Тімченко [6, с.30]) або джерелом міжнародних зобов'язань (М.В. Іляшевич [7, с.18], Р.А. Каламкарян [8, с.3]).

Не зважаючи на різноманітність форм такого роду актів, вони об'єднані спільною характеристикою: це волевиявлення суб'єкта міжнародного права, спрямоване на створення правових наслідків. На сьогодні в теорії міжнародного права не існує загальноприйнятої класифікації односторонніх актів держав. Але в доктрині часто виділяють традиційні види односторонніх актів, а саме: обіцянку, визнання, протест та відмову [9]:

1. Визнання – акт, яким держава констатує певний факт (напр. виникнення нової держави) чи певні правові дії і визнає, що такі факти чи дії відповідають міжнародному праву. Визнанню в міжнародному праві належить надзвичайно важлива роль, оскільки визнаючи певний факт чи дію, держава вже не вправі чинити всупереч цьому визнанню. Визнання може бути домислюваним (мовчазним) і ясно висловленим. Держави не вправі визнавати ситуації, що протирічать нормі *jus cogens*.

2. Протест – це акт протилежний визнанню, за допомогою якого держава заявляє своє заперечення проти ситуації, претензії, що можуть мати правові наслідки. За допомогою такого акту держава оговорює свої права по відношенню до претензій іншої

держави чи висловлює незгоду з нормою, що формується.

3. Відмова – акт в якому держава відмовляється від права, претензії які перестають з цього часу існувати. Тобто такий акт стосується прав держави, що заявляє про відмову, а не прав інших держав. Протест не може бути домислюваним (мовчазним).

4. Обіцянка породжує нові права на користь третіх суб'єктів, таким актом держава приймає на себе зобов'язання, дотримуватися певної поведінки по відношенню до іншого суб'єкта міжнародного права і не вимагає відповідних дій з боку останнього. Обіцянка розглядається в доктрині міжнародного права, як юридичний акт, що представляє собою, найяскравіший приклад інституту односторонніх актів, оскільки не пов'язаний з будь-якою поведінкою інших суб'єктів міжнародного права, як це має місце у випадку визнання чи протесту [10, с.126].

До недавнього часу не існувало будь-якого міжнародного документу, що формулював би правові норми, які стосуються порядку вчинення, міжнародно-правових наслідків односторонніх актів держав і відповідальності за їх порушення. Розробкою таких норм з 1996 по 2006 рр. займалася Комісія міжнародного права (далі – КМП). Матеріали КМП значні за обсягом. Вони включають позиції держав по різних аспектах цього питання. Надзвичайний інтерес для глибокого розуміння теми мають звіти Спеціального доповідача по даній темі, яким був призначений КМП на її сорок дев'ятій сесії (1997 р.) В. Родригез-Седеньо. Протягом роботи КМП над цією темою Спеціальним доповідачем було представлено 9 звітів.

Потрібно зауважити, що в процесі роботи над цією проблематикою КМП стикнулася з надзвичайною кількістю складностей, що в решті решт вплинуло на підсумковий вид роботи¹ (були прийняті не статті, а керівні

принципи) й сферу охоплення цього документу.

Отже, на своїй сорок восьмій сесії КМП на основі рекомендацій Робочої групи по довгочасній програмі роботи визначила тему «Односторонні акти держав». Робоча група визначила зв'язок між цією темою і більш широкою темою «Джерела міжнародного права», яка була передбачена в якості глобальної теми для кодифікації в меморандумі, представленому Генеральним секретарем на першій сесії Комісії в 1949 р. Включення цієї теми в порядок денний КМП обумовила необхідністю забезпечення більшої впевненості, передбачуваності і стабільності міжнародних відносин і укріплення правопорядку. Робоча група визначила цю тему в якості підходящої для розгляду оскільки:

- вона представляє тему с доволі чіткими окресленнями, яка є предметом низки важливих теоретичних досліджень, але ніколи на вивчалася будь-яким міжнародним офіційним органом;

- вона зачіпалася в низці рішень міжнародного суду, особливо в рамках справи про ядерні випробування, однак прийняті рішення не ліквідують всіх невизначеностей і залишають відкритими деякі питання;

- держави активно звертаються до односторонніх актів, і, безперечно, їх практику можна вивчати в цілях розробки загальних правових принципів;

- хоча право договорів і право, що застосовується до односторонніх актів держав, в багатьох відносинах різняться, по-за сумнівом, цілком може послужити хорошою відправною точкою і корисною схемою, орієнтуючись на яку можна зайнятися нормами, що відносяться до односторонніх актів [12].

Свою десятирічну роботу над цією темою КМП завершила прийняттям у 2006 р. Керів-

¹ Під час роботи п'ятдесят сьомої сесії КМП (2005 р.) висловлювалася думка, що односторонні акти настільки різноманітні за своїм характером, що їх, мабуть, неможна кодифікувати у вигляді проектів статей. Перелік не може бути вичерпним, а відповідно виникають

сумніви відносно доцільності цього завдання... Підготовка таких статей може викликати непорозуміння і внести неясність в тему, яка вже є заплутаною і важкою. (Коротке викладення дебатів – п.310 [11]).

них принципів, що стосуються односторонніх офіційних заяв, сформульованих державою з наміром породити зобов'язання за міжнародним правом [13].

Розглянемо положення прийнятого акту. З огляду на назву цього документу (і відповідно до змісту запропонованих принципів) він стосується лише офіційних заяв, які породжують наслідки за міжнародним правом у вигляді правових зобов'язань для держави автора і відповідно прав для тих, кому вони адресовані². Такі акти є односторонніми актами *stricto sensu*³. Отже сфера охоплення цього документу доволі вузька, оскільки поза регулюванням залишилися ті односторонні акти, через які держави набувають, чи зберігають певні права. Тобто в цих принципах мова йде про випадки обіцянки, як одного з різновидів односторонніх актів, а такі акти як протест чи навіть визнання, що спроможні створювати чи зберігати права держави-автора, залишилися поза увагою.

Перший принцип зазначає: «заяви, зроблені публічно і такі, що відбивають волю взяти на себе зобов'язання, можуть мати наслідком виникнення юридичних зобов'язань...» [13]. Відповідно, перший принцип зазначає певні умови, за яких заяви будуть мати наслідком виникнення зобов'язань: «зроблені публічно» и «відбивають волю взяти на себе зобов'язання». Стосовно вимоги публічності заяв, ще в другому своєму звіті Спеціальний доповідач зазначав, що цей елемент «є визначальною рисою одностороннього акту» [14]. Під час дебатів з приводу визначення і елементів односторонніх актів: «відзначалося, що публічність одностороннього акту має значення для доказування його існування і наміру, з

² Це положення міститься також в преамбулі до Керівних принципів: КМП «приймає наступні керівні принципи, які стосуються лише односторонніх актів *stricto sensu*, тобто тих актів, які приймають форму офіційних заяв, сформульованих державою з наміром породити зобов'язання за міжнародним правом...» 2006 р. [12].

³ У вузькому сенсі.

яким він був здійснений, як і виявлення його бенефіціаріїв» [14]. З іншого боку, була висловлена думка, що в цілях зміни правового становища держави, що здійснила односторонній акт, по відношенню до іншої держави цей акт «має стати відомим цій іншій державі. Саме це ...мається на увазі під ... елементом публічності» (п.171) [14]. В третій доповіді Спеціальний доповідач з приводу вимоги гласності зазначав, що «важливо, щоб в тексті зазначалось, що акт повинен бути відомим адресату, оскільки односторонні акти держави зобов'язують її в той мірі, в якій вона має намір взяти на себе правові зобов'язання і, в якій інші держави, що зачіпаються, повідомлені про це зобов'язання» (п.521) [15]. Однак подібна думка не знайшла закріплення ані у положенні цього принципу, ані в коментарях до нього. Окрім того, в цьому принципі йдеться про намір прийняти на себе зобов'язання. Мабуть, доречно було б зазначити «правові зобов'язання», оскільки можуть бути й зобов'язання політичного чи морального характеру.

В якості підґрунтя обов'язковості односторонніх заяв визначається принцип добросовісності і передбачається право відповідних держав «брати до уваги і покладатися» на такі заяви і «вимагати дотримання подібних зобов'язань». Науковці звертають увагу на певну «ваду» такого формулювання з огляду на зміст принципу б, де в якості адресату односторонніх актів зазначаються «міжнародне співтовариство в цілому, одна або декілька держав чи інше утворення» [13]. Відповідно перший принцип викладений таким чином, що обмежує можливості інших суб'єктів вимагати дотримання заявленого. В якості підстави обов'язкового характеру односторонніх заяв принцип 1 зазначає принцип сумлінності. Ще у 1974 р. Міжнародний Суд в рішенні про ядерні випробування, щодо заяви Франції про припинення випробувань в південній частині Тихого океану (п. 46) зазначав, що одним з основних принципів, що регулює створення і дотримання правових зобов'язань,

незалежно від їх джерела є принцип сумлінності. Довіра і впевненість притаманні міжнародному співробітництву особливо в епоху, коли ця співпраця в багатьох областях стає все більш важливою. Так само, як правило *pacta sunt servanda* в праві міжнародних договорів ґрунтується на сумлінності, так само носить обов'язковий характер зобов'язання взяті на підставі односторонніх заяв. Таким чином, зацікавлені держави можуть брати до уваги односторонні заяви і довіритися їм, і мають право вимагати, щоб зобов'язання створені таким чином, поважалися [16, с.268].

Принцип 2 передбачає, що будь-яка держава має правоздатність брати на себе юридичні зобов'язання через односторонні заяви. Тут доречно згадати про можливість суб'єктів федерації приймати участь в міжнародних відносинах. Так існують федерації, суб'єкти яких мають право укладати міжнародні угоди з обмеженого кола питань. Ще під час кодифікаційної роботи КМП з права міжнародних договорів було запропоноване наступне правило: «Держави члени – члени федеративного союзу можуть мати правосуб'єктність укладати міжнародні договори, якщо така правосуб'єктність допускається федеральною конституцією і в межах, установлених конституцією». Однак і в такому вигляді це правило не було прийняте Віденською конференцією по праву міжнародних договорів 1968–1969 рр. [17, с.310]. У своєму другому звіті Спеціальний доповідач звертаючись до питання правоздатності держав формулювати односторонні правові акти зазначав, що це положення «в значному ступені базується на положеннях ст.6 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. і дискусії, що передувала її прийняттю, і застосовується лише до держав, а не до федеративних утворень. Хоча недавні події, пов'язані з діяльністю децентралізованих федеративних держав у міжнародному плані, можуть говорити на користь її розповсюдження на федеративні утворення, маловірогідно, що подібні утворення зможуть формулювати заяви чи односторонні акти,

спроможні породжувати зобов'язання на цьому рівні. Лише держави в якості адміністративно-політичного утворення спроможні брати на себе односторонні міжнародні зобов'язання» (п.517) [14].

Принцип 3 говорить про зв'язок юридичних наслідків з реакцією адресату одностороннього акту. Він передбачає необхідність врахування для визначення правових наслідків одностороннього акту змісту заяви, всі фактичні обставини при яких вона була зроблена, а також реакцію на заяву.

Важливим є зміст принципу 4, який визначає, ким можуть бути зроблені заяви зазначені в принципі першому, щоб породити правові зобов'язання для держави. Він закріплює наступне: «одностороння заява накладає на державу юридичні обов'язки в міжнародному плані лише в тому випадку, якщо вона зроблена уповноваженими на це представниками влади» [13]. До таких віднесені глава держави, глава уряду, міністр закордонних справ та інші особи, що представляють державу в конкретних областях, можуть через свої заяви породжувати юридичні зобов'язання для власної держави в тих областях, що відносяться до їх компетенції. Коментуючи цей принцип потрібно зауважити, що існує звичаєва норма згідно, якої глава держави, глава уряду і міністр закордонних справ представляють свою державу *ex officio*⁴, відповідно вони без пред'явлення повноважень правомочні представляти державу і покласти на неї юридичні зобов'язання. Чи мають пред'являти повноваження інші особи, які зазначені в цьому четвертому принципі? Ще в своєму другому звіті Спеціальний доповідач з цього питання вказав «що односторонній акт, як і всі правові акти держави, має формулюватися органом, уповноваженим діяти від імені держави в сфері міжнародного права... Як вказується у Віденській конвенції 1969 р., такими представниками держав є особи, які в силу своїх функцій та інших обставин уповноважені прий-

⁴ За посадою.

мати від імені держави зобов'язання на міжнародному рівні. Слова «в силу своїх функцій» слід розуміти як такі, що стосуються представників, які в теорії, міжнародній практиці і юриспруденції, уповноважені діяти від імені держави без необхідності наявності додаткових формальностей таких, як пред'явлення повноважень. Такими представниками є глави держав, глави урядів, міністри закордонних справ» [14]. При цьому Спеціальний доповідач «вказав, що наміри держави, яка формулює акт, і добросовісність, ... дозволяють припустити, що інші представники також можуть приймати зобов'язання від імені держави без необхідності мати спеціальні повноваження, що зі всією очевидністю впливає з міжнародної практики». Він посилався на документи, підписані міністрами освіти, охорони здоров'я, праці і торгівлі в ході офіційних нарад, на яких приймалися програми співробітництва і допомоги, чи навіть більш конкретні зобов'язання. Такі акти, незалежно від їх найменування (угода, комюніке, декларація) «є юридично значимими і можуть породжувати конкретні правові наслідки, встановлюючи права та обов'язки» (пп.518, 519) [14].

Принцип 5 визначає, що форма одностороннього акту може бути як усною, так і письмовою. В коментарях до цього положення КМП зазначила «загально визнано, що форма односторонньої заяви не є визначною ні для її дійсності, ні для її юридичних наслідків»; «державна практика свідчить також про різноманітність форм, яких може набувати одностороння заява держав» [13].

Принцип 7 передбачає, що одностороння заява тягне за собою зобов'язання для держави, яка його сформулювала, якщо вона викладена в ясних і конкретних формулюваннях. Це положення важливе в контексті положень закріплених в принципі 1 «заяви, ... що відбивають волю взяти на себе зобов'язання можуть мати наслідком виникнення юридичних зобов'язань», відповідно ясність і конкретність формулювань забезпечують можливість встановлення такої «волі». Окрім того, цей

принцип передбачає, що у випадку виникнення сумнівів відносно сфери дії зобов'язань, що впливають з односторонніх заяв, слід останню тлумачити обмежувально. Враховуючи природу односторонніх актів держав в порівнянні з характером міжнародних договорів, була прийнята позиція, що правила тлумачення їх мають бути різними. Відповідно до речливими чинниками для тлумачення односторонніх заяв було визначено в 7 принципі її текст, а також контекст і обставини, в яких вона була сформульована.

КМП в процесі роботи над темою розглядала питання щодо недійсності односторонніх актів і доречності застосування відповідних положень Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. до односторонніх заяв держав (п.п.554–557) [14]. Фактично в керівних принципах ці причини були зведені до протиріччя односторонніх заяв імперативній нормі міжнародного права, що знайшло закріплення у принципі 8. В коментарі до цього принципу КМП зазначала, що він базується на аналогічній нормі, що міститься в ст.53 Віденської конвенції 1969 р. [18].

Принцип 9 передбачає, що одностороння заява держави, не може породжувати жодних зобов'язань для інших держав. Зазначається також, що «інша відповідна держава чи держави можуть взяти на себе зобов'язання у зв'язку з такою односторонньою заявою в тій мірі, в якій вона ясно погоджується з такою заявою» [13]. В коментарях КМП вказала, що це правило базується на положенні ст. 34 Віденської конвенції 1969 р., вказавши, «що немає жодних підстав не застосовувати цей принцип відносно односторонніх заяв». Принагідно зазначимо, що знову таки в цьому принципі враховуються лише можливість відповідних держав «взяти на себе зобов'язання» і не згадуються «інші утворення», зазначені як адресати односторонньої заяви в принципі 6.

Принцип 10 присвячений питанню можливості відкликання односторонньої заяви. Забороняється довільне відкликання останньої та містяться критерії які необхідно врахову-

вати при з'ясуванні питання чи є відклик до- вільним: «а) всі конкретні формулювання зая- ви, що відносяться до відклику, в) ступінь, в якому ті, по відношенню до яких взяті такі обставини, покладаються на ці зобов'язання, с) ступінь, в якому має місце докорінна зміна обставин» [13]. «Ключовим аспектом прин- ципу 10 був необхідний баланс між стабільні- стю міжнародних відносин в поєднанні з не- обхідністю гарантувати свободу держави, а також гнучкий характер цього питання», – зазначає В. Родригез-Седеньо [19].

«Керівні принципи стосовно односторон- ніх заяв держав, здатних викликати юридичні зобов'язання» були прийняті до відома Генера- льною Асамблеєю ООН у Резолюції від 18.12.2006 р. Про роботу над темою «Одно- сторонні акти держав її Спеціальний доповідач В. Родригез-Седеньо пише: «Майже десять років роботи в рамках КМП, аналізу міжна- родної практики односторонніх актів держав, судових рішень міжнародних судів і трибу- налів підтверджують актуальність односто- ронніх актів в якості джерела зобов'язання. Праця кодифікації і прогресивного розвитку цієї категорії актів показала труднощі в отри- манні всеосяжного визначення й загальні правила, прийняті в 10 керівних принципах, що стосуються офіційних заяв, не вирішують всі питання» [19]. Тим не менше, в цих 10 принципах знайшла закріплення низка звича- євих норм, що застосовуються до односто- ронніх актів, як то значення наміру прийняти зобов'язання, свобода форми односторонньо- го акту, неможливість його довільного відк- ликання та ін. Було підтверджено і закріплено положення про спроможність односторонніх актів породжувати юридичні зобов'язання і необхідність їх дотримання на основі прин- ципу сумлінності. Відповідно можна ствер- джувати, що прийняття цих принципів, без сумніву, внесло вклад в підвищення стабіль- ності міжнародних відносин і укріплення правопорядку, чим і аргументувалася необ- хідність включення цієї теми у порядок ден- ний роботи КМП у 1996 р. Однак, оскільки

Керівні принципи далеко не охопили всіх пи- тань, що виникають в контексті односторон- ніх актів держав (крім того потрібно згадати про односторонні акти міжнародних органі- зацій – тему, якої взагалі не торкалася КМП) питання пов'язані з різними аспектами засто- сування односторонніх актів і їх міжнародно- правовими наслідками будуть виникати в майбутньому і потребуватимуть подальшого наукового дослідження. Принципи є початко- вим етапом вдосконалення інституту одно- сторонніх актів держав, і у майбутньому мо- жуть стати консолідуючою основою для подальшої нормотворчої діяльності в цьому питанні, набувши характеру міжнародних звичаїв, або остаточного схвалення у формі міжнародного договору [20, с.288].

ЛІТЕРАТУРА

1. Романова В. В. Юридическая ответственность государств : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / В. В. Романова ; Волжск. ун-т им. В. Н. Татищева. – Тольятти, 2007. – 30 с.
2. Degan V. D. Unilateral Act as Source of Particular International Law / Vladimir Duro Degan. – Finnish Yearbook of International Law. – 5, 1994. – PP. 149–266.
3. Нгуен Куок Динь. Патрик Алэн . Международное публичное право : в 2 т. Т. 1: Кн. 1 : Формирование международного права. Кн. 2 : Международное сообщество / Нгуен Куок Динь, Патрик Алэн . – К. : Фера, 2000. – 440 с.
4. Буроменський М. В. Односторонні акти держав / М. В. Буроменський // Міжнародне право : навч. посібник / за ред. М. В. Буроменського. – К. : Юрінком Інтер, 205. – С. 52–55.
5. Мельник С. А. Односторонние акты государств в современном международном праве : монография / С. А. Мельник. – Одесса : Фенікс, 2011. – 336 с.
6. Тимченко Л. Д. Международное право: основные отрасли, институты, норм / Л. Д. Тим-

ченко, Л. А. Тимченко. – Ирпень : Нац. акад. ГНС Украины, 2004. – 288 с.

7. Ильяшевич М. В. Понятие односторонних актов государств в международном праве / М. В. Ильяшевич // Москов. журн. междунар. права. – 2011. – № 1. – С. 172–184.

8. Каламкарян Р. А. Международно-правовое значение односторонних юридических актов государств / Р. А. Каламкарян ; отв. ред. В. И. Менжинский. – М. : Наука, 1984. – 136 с.

9. Мельник С. Односторонні акти держав у міжнародному праві / Мельник С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/Ushchmp/2008/articles/2008-1-4-Melnyk.pdf.

10. Ильяшевич М. В. Обещание как односторонний акт государства, порождающий международно-правовые последствия / Ильяшевич М. В. // Вестник РУДН. Сер. Юридические науки. – 2011. – № 1. – С. 125–134.

11. Односторонние акты государств // Доклад Комиссии международного права о работе ее пятьдесят седьмой сессии. Генеральная Ассамблея. Официальные отчеты. Шестидесятая сессия. Дополнение № 10. Док. ООН: A/60/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://legal.un.org/docs/index.asp?symbol=A/60/10\(SUPP\)&referer=http://legal.un.org/ilc/reports/2005/&Lang=R](http://legal.un.org/docs/index.asp?symbol=A/60/10(SUPP)&referer=http://legal.un.org/ilc/reports/2005/&Lang=R).

12. Доклад Комиссии международного права о работе ее сорок восьмой сессии. Генеральная Ассамблея. Официальные отчеты. Пятьдесят первая сессия. Дополнение № 10. Док. ООН: A/51/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legal.un.org/docs/?path=../ilc/documentation/english/reports/a_51_10.pdf&lang=EFSXP.

13. Руководящие принципы, применимые к односторонним официальным заявлениям, способным привести к возникновению юридических обязательств // Доклад Комиссии международного права о работе ее

пятьдесят восьмой сессии. Генеральная Ассамблея. Официальные отчеты. Шестидесят первая сессия. Дополнение № 10. Док. ООН: A/61/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legal.un.org/docs/index.asp?symbol=A/61/10&referer=http://legal.un.org/ilc/reports/2006/&Lang=R>.

14. Односторонние акты государств // Доклад Комиссии международного права о работе ее пятьдесят первой сессии. Генеральная Ассамблея. Официальные отчеты. Пятьдесят четвертая сессия. Дополнение № 10. Док. ООН: A/54/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legal.un.org/docs/?path=../ilc/documentation/english/reports/a_54_10.pdf&lang=EFSXP.

15. Односторонние акты государств // Доклад Комиссии международного права о работе ее пятьдесят второй сессии. Ежегодник Комиссии международного права. A/CN.4/SER.A/2000/Add.1 (Part 2) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legal.un.org/docs/index.asp?path=../ilc/publications/yearbooks/russian/ilc_2000_v2_p2.pdf&lang=EFSRAC&referer=http://legal.un.org/ilc/reports/2000.

16. ICJ. Report, 1974. – P. 268 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icj-cij.org/docket/files/58/6093.pdf>

17. Лукашук И. И. Международное право. Общая часть : учебник / И. И. Лукашук. – М. : Изд-во БЕК, 1997. – 371 с.

18. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_118.

19. Victor Rodríguez Cedeño. Unilateral Acts of States in International Law / Victor Rodríguez Cedeño, Maria Isabel Torres Cazorla // Max Planck Encyclopedia of Public International Law. – Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law, Heidelberg and Oxford University Press, 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://documents.mx/documents/unilateral-acts-of-states-in-international-law.html#>.

20. Сіваш О. М. Односторонні акти держав як джерело міжнародного права /

О. М. Сіваш // Теорія та практика сучасної юриспруденції : матеріали Всеукр. наук. конф. – Харків : ФОП. : Бровін О. В., 2015. – С. 287–288.

Сіваш О. М. Діяльність Комісії міжнародного права з кодифікації і прогресивному розвитку теми «Односторонні акти держав» / О. М. Сіваш // Форум права. – 2016. – № 4. – С. 283–290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_4_46.pdf

Досліджені проблеми односторонніх актів держав в сучасному міжнародному праві. Визначено основні підходи щодо місця односторонніх актів держав в міжнародному праві. Розглянуто акт, що став підсумком роботи Комісії міжнародного права над темою «Односторонні акти держав».

Сиваш Е.М. Деятельность Комиссии международного права по кодификации и прогрессивному развитию темы «Односторонние акты государств»

Исследованы проблемы односторонних актов государств в современном международном праве. Определены основные подходы относительно места односторонних актов государств в международном праве. Рассмотрен акт, который стал итогом работы Комиссии международного права над темой «Односторонние акты государств».

Sivash O.M. Activities of the International Law Commission on the Codification and Progressive Development of the Topic «Unilateral Acts of States»

The article deals with the problem of unilateral acts of States in contemporary international law. The main approaches to the place of unilateral acts of States in international law. Considered act was the outcome of the International Law Commission on the topic «Unilateral acts of States».

Форум права